

Nr 58

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till S:t Lukasstiftelsen.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Söderquist m. fl.* (I: 219) och den andra inom andra kammaren av herr *Källstad m. fl.* (II: 331), har hemställts, att riksdagen måtte besluta om ett anslag till S:t Lukasstiftelsen å 50 000 kr. för budgetåret 1962/63.

Motionärerna erinrar inledningsvis om att vid 1961 års riksdag avgavs två likalydande motioner, den ena inom första kammaren av herr *Mogård m. fl.* (I: 232) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 331), om ett anslag till S:t Lukasstiftelsen å 30 000 kr. Efter att härefter ha redogjort för statsutskottets utlåtande i anledning av motionerna, vari utskottet bl. a. ansåg att frågan om bidrag borde prövas inom ramen för anvisade medel till försöksvis anordnad familjerådgivning, samt riksdagens ställningstagande, vilket innebar att motionerna icke bifölls, anför motionärerna till stöd för sitt nu gjorda yrkande följande.

S:t Lukasstiftelsen har följt riksdagens anvisning genom att under hösten 1961 till Kungl. Maj:t inge en ansökan om ett anslag å 20 000 kr. jämlikt kungl. kungörelsen den 2 december 1960 om statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning.

Ehuru Kungl. Maj:t ännu ej beslutat i ärendet, torde av allt att döma ansökningen ej komma att bifallas och detta av följande skäl.

Ifrågavarande försöksanslag lämnas allenast för *avgiftsfri* familjerådgivning. Sådan rådgivning kan icke meddelas av S:t Lukasstiftelsen på grund av ekonomiska förhållanden, för vilka närmare redogjorts i utredningen vid behandlingen av motionerna.

Den familjerådgivning som anslaget närmast avser är vidare uppbyggd efter helt andra linjer än den som meddelas av stiftelsen. Den förra skall nämligen vara renodlad familjerådgivning eller i kombination med abortrådgivning och psykisk barna- och ungdomsvård. Anslaget utgår som bidrag till kostnaderna för familjerådgivare i relation till deras tjänstgöring och arvode.

S:t Lukasstiftelsens rådgivnings- och hjälpverksamhet vid dess institut följer som sagt andra linjer. Där utgör familjerådgivningsfallen blott en del av det mycket vida register av olikartade problemfall, som ingår i verksamheten. Familjerådgivningsfallen kan vidare sägas vara av två slag, nämligen dels rena fall och dels sådana, där familjerådgivningen ingår som en större eller mindre del i den totala behandlingen. Antalet senare fall är väsentligt större än antalet rena familjerådgivningsfall. Därtill kommer att familjerådgivningsfallen, vare sig de utgöres av rena eller blandade, behandlas av olika assistenter hos S:t Lukasstiftelsen, åt vilka därjämte en stor mängd andra fall anförtros.

Av dessa skäl har kungl. medicinalstyrelsen, som utgör remissinstans i ärendet, icke ansett sig kunna tillstyrka att statsbidrag enligt ifrågavarande kungörelse utgår till S:t Lukasstiftelsen. Skulle detta oaktat och trots de principiella hinder, som otvivelaktigt föreligger, Kungl. Maj:t finna skäl att bevilja bidrag till stiftelsen, torde detta bli mycket blygsamt, högst ett eller möjligen ett par tusen kronor.

Den av 1961 års riksdag anvisade vägen till ekonomiskt stöd åt S:t Lukasstiftelsen torde alltså icke vara framkomlig eller i vart fall icke leda till någon egentlig hjälp för stiftelsen.

Behovet av sådan är i dag större än för ett år sedan, när stiftelsen för 1961 kommer att redovisa ett tämligen betydande underskott, varjämte budgeten för 1962 upptager ett underskott för stiftelsen som sådan å 10 000 kr. och för dess institut i Stockholm å 32 000 kr. Härtill kommer att stiftelsen, som de senare åren vuxit ur sina lokaler, belägna i en souterrainvåning vid Rådmanngatan 69, behöver ekonomiskt stöd för att lösa sitt lokalproblem, som blivit alltmer prekärt. Stiftelsen har fått ett erbjudande om mycket lämpliga lokaler i en fastighet, som planeras uppföras under åren 1962—1963 i hörnet av Norrtullsgatan och Frejgatan i Stockholm. De årliga hyreskostnaderna där beräknas emellertid med ca 15 000 kr. överstiga dem som stiftelsen nu har. Även andra lösningar av lokalfrågan måste medföra avsevärt högre hyreskostnader förutom de särskilda utgifterna för anskaffande av lokal, flyttning och nyinredning. För närvarande saknar emellertid stiftelsen de ekonomiska förutsättningarna att skaffa sig de större och lämpligare lokaler, som stiftelsen oundgängligen behöver. Ekonomiskt stöd åt stiftelsen att lösa sitt lokalproblem skulle därjämte leda till att farmaceutiska institutet för sin studentkår, som hyr en lägenhet, belägen ovanför S:t Lukasstiftelsens och med samma ingång som stiftelsens, skulle få sina allför otillräckliga lokaler väsentligen utökade genom att övertaga stiftelsens lägenhet. Det kan framhållas, att kungl. byggnadsstyrelsen arbetar på en lösning av farmaceutiska institutets lokalproblem efter dessa linjer.

För övrigt torde det icke vara nödvändigt att i denna motion närmare utveckla motiveringen för att S:t Lukasstiftelsen, som utför en betydelsefull, officiellt erkänd insats i människovårdens tjänst, är förtjänt av ett verkligt ekonomiskt stöd från det allmännas sida. Det bör räcka med att hänvisa till den utredning som låg till grund för de föregående motionerna och den som förebragtes i samband med behandlingen av desamma.

Dock bör betonas, att stiftelsen under 1961 väsentligt utvecklat sin verksamhet, vari numera även ingår utbildning av präster för den av statsmakterna beslutade andliga vården vid sjukhusen. Denna utbildningsverksamhet sker i samarbete med Svenska kyrkans diakonistyrelse.

Utskottet. Frågan om bidrag till S:t Lukasstiftelsens verksamhet har under senare år vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. I anledning av motionsyrkanden yttrade sig utskottet sålunda i ämnet i sitt utlåtande nr 123 år 1955. Utskottet ansåg sig därvid icke berett att tillstyrka föreslagen medelsanvisning till stiftelsen men fann det angeläget, att Kungl. Maj:t, därest stiftelsen själv skulle inkomma med framställning om bidrag, gjorde frågan härom till föremål för en förutsättningslös utredning. Till denna ståndpunkt anslöt sig även riksdagen. Vidare behandlade utskottet likaledes i anledning av väckta motioner i ämnet motsvarande anslagsfråga i sitt utlåtande nr 11 år 1957. I avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till en av stiftelsen då gjord framställning om bidrag till verksamheten föranledde motionsyrkandena emellertid icke någon riksdagens åtgärd. Ifrågavarande

framställning från stiftelsen har sedermera av Kungl. Maj:t lagts till handlingarna i samband med framläggandet av propositionen nr 135 år 1960 angående riktlinjer för en framtida statsunderstödd familjerådgivningsverksamhet.

Senast hade utskottet anledning att behandla den nu förevarande anslagsfrågan i sitt utlåtande nr 61 år 1961. Utskottet fann det därvid naturligt, att frågan om statligt stöd till stiftelsen i första hand bedömdes med avseende på den gren av stiftelsens verksamhet som avsåg familjerådgivning. Frågan om bidrag borde enligt utskottets mening lämpligen prövas av Kungl. Maj:t inom ramen för anvisade medel till bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Med hänsyn härtill och då en utvidgning av den särskilda statliga bidragsgivningen till nya ändamål borde ske med största varsamhet, var utskottet icke berett att tillstyrka motionsyrkandena. Detta blev även riksdagens beslut.

Såsom framhålles i motionerna har S:t Lukasstiftelsen numera gjort framställning hos Kungl. Maj:t om bidrag med 20 000 kr. för sin verksamhet. Ansökningen är efter remissbehandling för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Liksom tidigare anser utskottet, att frågan om bidrag till S:t Lukasstiftelsens verksamhet i första hand bör bedömas med avseende på den av stiftelsen bedrivna familjerådgivningsverksamheten. Därvid bör enligt utskottets mening bidragsfrågan prövas med utgångspunkt från de av riksdagen uppdragna riktlinjerna för sådan verksamhet. I avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till den av stiftelsen gjorda framställningen är utskottet därför icke berett att förordna särskilt bidrag till stiftelsen för denna verksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen vid sitt beslut i anledning av propositionen nr 135 år 1960 efter förslag av utskottet utsträckte bidragsgivningen till familjerådgivning till att avse inte endast av landsting bedriven rådgivningsverksamhet utan även sådan verksamhet som bedrivs av primärkommuner och i enskild regi, dock under förutsättning att institutionerna uppfyllde de villkor som komme att gälla för statsbidrag. Utskottet förutsätter, att därest de av riksdagen antagna riktlinjerna skulle behöva modifieras Kungl. Maj:t framlägger härav betingade förslag.

Vad beträffar frågan om bidrag till stiftelsens verksamhet i övrigt är utskottet icke berett att tillstyrka särskilt bidrag för densamma.

Med hänsyn till det anförda samt under erinran om sitt tidigare ställningstagande om största varsamhet vid utvidgning av den särskilda statliga bidragsgivningen till nya ändamål, hemställer utskottet,

att motionerna I: 219 och II: 331 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 april 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 56.

Reservation

av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Ivar Johansson*, *Per Jacobsson*, *Bengtson*, *Birke*, *Edström*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, herrar *Nilsson* i *Göingegården*, *Svensson* i *Ljungskile*, *Larsson* i *Hedenäset* och *Andersson* i *Knäred*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Frågan om bidrag till S:t Lukasstiftelsens verksamhet har under senare år vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Senast hade utskottet anledning att behandla densamma i sitt utlåtande nr 61 år 1961. Utskottet fann det därvid naturligt, att frågan om statligt stöd till stiftelsen i första hand bedömdes med avseende på den gren av stiftelsens verksamhet som avsåg familjerådgivning. Frågan om bidrag borde enligt utskottets mening lämpligen prövas av Kungl. Maj:t inom ramen för anvisade medel för bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Med hänsyn härtill och då en utvidgning av den särskilda statliga bidragsgivningen till nya ändamål borde ske med största varsamhet, var utskottet icke berett att tillstyrka motionsyrkandena. Reserver i utskottet förordade dock, att bidrag skulle beviljas. Riksdagen följde utskottsmajoritetens förslag.

S:t Lukasstiftelsen har numera gjort framställning hos Kungl. Maj:t om bidrag med 20 000 kr. för sin familjerådgivningsverksamhet. Denna ansökan är efter remissbehandling för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Ansökningen har dock avstyrkts av medicinalstyrelsen, då verksamheten enligt styrelsen icke uppfyller de villkor som gällande statsbidragskungörelse i ämnet föreskriver. Det synes sålunda ovisst om den av riksdagen föregående år anvisade vägen för stiftelsen att erhålla bidrag kan realiseraras.

Såsom framhålles i motionerna är S:t Lukasstiftelsens rådgivnings- och hjälpverksamhet uppbyggd efter andra linjer än den familjerådgivning som närmast avses i statsbidragskungörelsen. Familjerådgivningsfallen utgör endast en del av det mycket vida register av olika problemfall som ingår i verksamheten och i vilken den psykiska rådgivningen dominerar. Den av stiftelsen bedrivna psykiska rådgivningsverksamheten utgör ett värdefullt komplement till samhällets psykiska vård. Många gånger remitteras fall från sjukhus och privatpraktiserande läkare till stiftelsens institut. Detta visar att verksamheten är allmänt erkänd, vilket även framgår av remissyttranden som i tidigare sammanhang avgivits av såväl medicinal-, social- och pensionsstyrelserna som Svenska kyrkans diakonistyrelse.

S:t Lukasstiftelsen är vidare utbildningsinstitut för olika slag av yrkesarbetare i människovårdande tjänst, främst präster, läkare och socialarbetare.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att stiftelsen bör komma i åtnjutande av statligt stöd för sin verksamhet och att härför anvisas 30 000 kr. Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av motionerna I: 219 och II: 331 till *Bidrag till S:t Lukasstiftelsen* för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisa ett anslag av 30 000 kr.»